

Program za Evropo: predlogi civilne družbe

Evropski ekonomsko-socialni odbor

Predsednikova predstavitev

Evropski ekonomsko-socialni odbor prvič, odkar obstaja, sprejema dokument, v katerem se celovito, podrobno in pravočasno opredeljuje do aktualne politične razprave in nujnih, konkretnih vprašanj Evrope: *Program za Evropo: predlogi civilne družbe*.

S tem programom se Odbor odziva na potrebo, da zavzame stališče do dveh pomembnih vprašanj: iskanja izhoda iz gospodarske in družbene krize ter do evropskih volitev.

Odbor s tem programom poziva evropske institucije, države članice, politične in družbene akterje ter posledično evropske državljane, naj zagotovijo, da bodo evropske volitve potekale na podlagi resnično evropskih, ne pa zgolj nacionalnih vprašanj. To je še toliko pomembnejše v trenutku, ko vse evropske države razpravljajo o oživitvi gospodarstva in izhodu iz finančne krize. Ta razprava mora ponuditi evropske odgovore in skupne odločitve.

S svojim *Programom za Evropo: predlogi civilne družbe* Odbor institucijam predlaga sveženj ukrepov in pobud, ki jih mora Evropa sprejeti v podporo trajnostni, k napredku usmerjeni oživitvi gospodarstva in družbe. Odbor si je za cilj zadal utrjevanje evropskega povezovanja, naših demokracij in odzivov na potrebe ljudi.

Med te potrebe sodi tudi iskanje pomena graditve Evrope: pomena, ki presega meje notranjega trga in institucij ter spodbuja kakovostni razvoj naše družbe.

Mario SEPI, predsednik EESO

V Bruslju, 24. marca 2009

Uvod

Pobuda *Program za Evropo: predlogi civilne družbe* ima tri glavne cilje, ki se nanašajo na prihodnost, politiko in institucije.

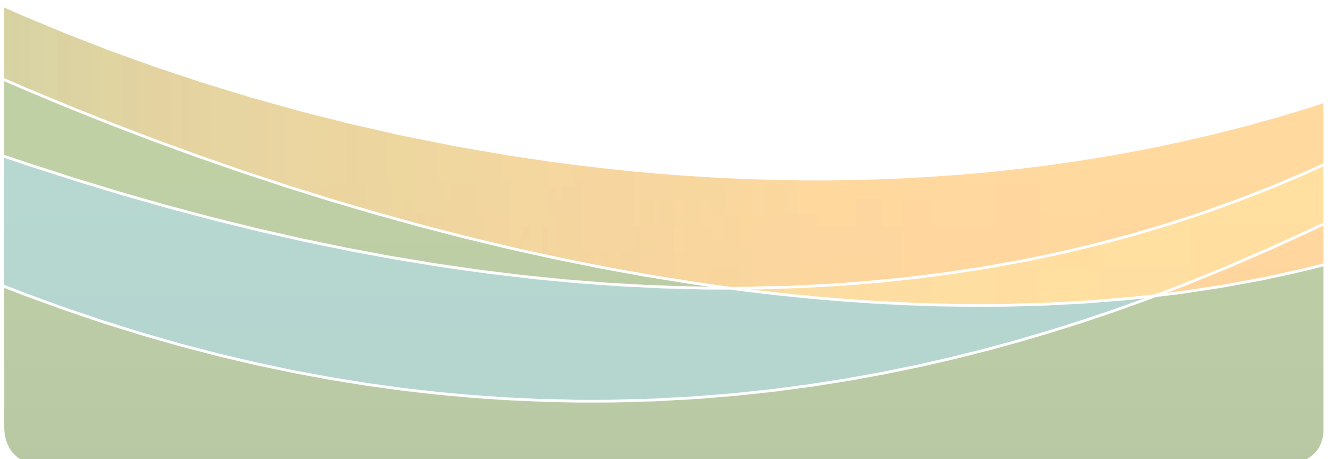
Cilj, ki se nanaša na prihodnost, odkriva pomen Odbora v svetovnem okviru, v katerem se odraža skladnost njegovega dela. Program omogoča članom Odbora, ki zastopajo organizacije civilne družbe v Evropski uniji, da izrazijo svoja stališča o odločitvah, ki jih mora Evropa sprejeti za trajnostno prihodnost v svetu, ki je v krizi.

Politični cilj Odbora je predstaviti drugim evropskim institucijam, zlasti Evropskemu parlamentu, Komisiji in Svetu, neke vrste manifest civilne družbe, ki bi podprl njihove ukrepe, namenjene doseganju skupnih evropskih ciljev.

Institucionalni cilj pa je evropskim institucijam predlagati konkretne ukrepe in tako umestiti zamisli Evropskega ekonomsko-socialnega odbora v središče razprave o izzivih, s katerimi se bo Evropa spopadala v prihodnjih letih.

Te tri cilje povezuje pomembna skupna ideja, ki predstavlja tudi bistvo Odbora: oblikovanje evropskega modela vključenosti in solidarnosti, ki mora voditi k boljši usklajenosti gospodarskih in političnih pravil, temeljiti pa mora na strategijah sodelovanja in vključevanja.

Kriza, ki se je začela na finančnih trgih in se razširila na svetovno gospodarstvo, sproža v družbi nova vprašanja, hkrati pa poslabšuje že obstoječe težave, kot so revščina, socialno ravnotežje, vitalnost in inovativnost podjetij, naravni viri, viri energije in migracija.

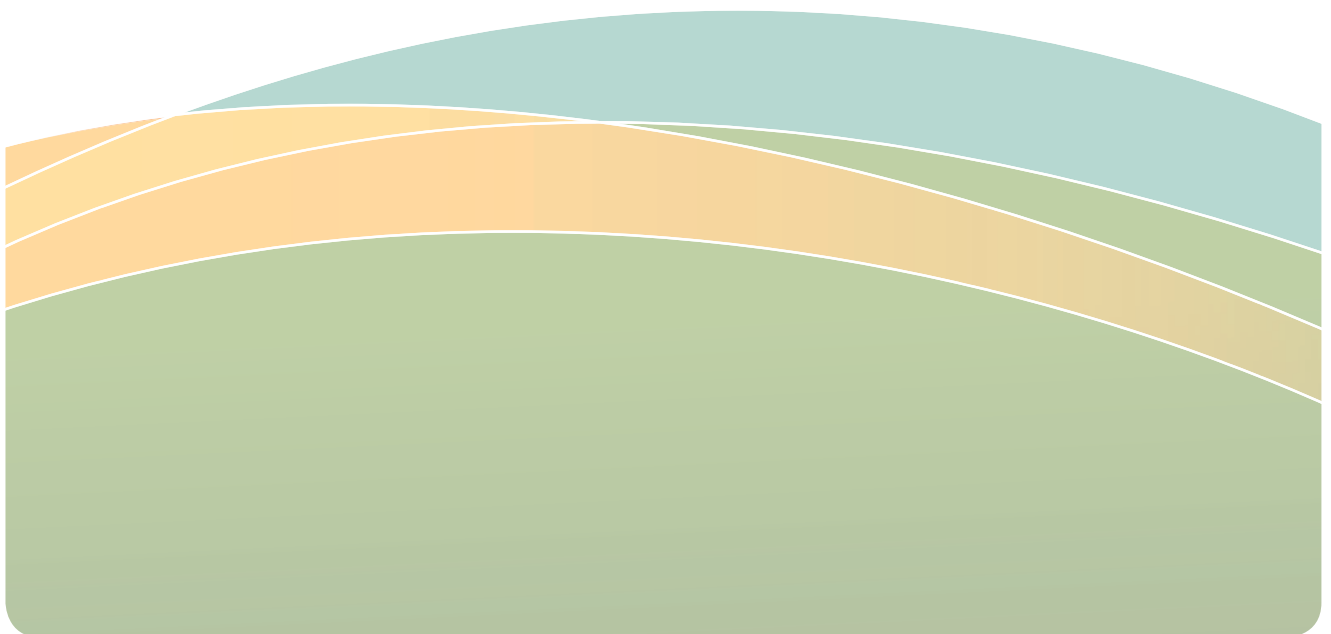
V tem kontekstu sprememb brez primere civilna družba in državljani pričakujejo konkretne odgovore evropskih institucij, ki so odgovorne za politične odločitve o prihodnosti Evrope.

Pri zagovarjanju modela dolgoročnega razvoja Evropska unija namerava prevzeti pionirsko vlogo. Evropski ekonomsko-socialni odbor poziva institucije, da se odločno odzovejo, ker bo Evropa le tako lahko v celoti izpolnila svojo vlogo.

Na pragu prenove evropskih institucij, pristojnih za sprejemanje potrebnih ukrepov, je pomembno, da se sliši glas civilne družbe, ki jo sestavljajo državljani, neposredno povezani z gospodarsko in socialno realnostjo družbe.

Predlogi Odbora se nanašajo na štiri teme: oživitev gospodarstva, temeljne pravice in evropski socialni model, trajnostni razvoj ter upravljanje.

Teme so razdeljene na 22 posebnih tematskih poglavij, ki ustrezajo posebnim vprašanjem, opredeljenim kot glavna področja za razpravo. Pri delu so aktivno sodelovali različni organi Odbora, glavnino dela pa so opravile ad hoc skupine, ki so povzele glavna politična priporočila, predstavljena v mnenjih Odbora v zbirni obliki, ki odraža stališča članov, treh skupin in strokovnih skupin, ki sestavljajo Odbor.

Temeljne pravice in
evropski socialni model

Oživitev gospodarstva

1 Kratkoročno in srednjeročno oživljanje gospodarstva

2 Prenovljena lizbonska strategija po letu 2010

3 Trdni industrijski temelji evropskega gospodarstva

4 Mala in srednje velika podjetja – dejavnik rasti in zaposlovanja

5 Raziskave in razvoj: podpora konkurenčnosti

6 Finančni sistem za oživitev socialnega tržnega gospodarstva v Evropi

7 Kohezijska politika: prispevek k realnemu gospodarstvu

8 Za nov akcijski program socialnih ukrepov EU

9 Oživitev evropske socialne agende

10 Boj proti socialni izključenosti

11 Spodbujanje vključevanja državljanov tretjih držav

12 Spoštovanje temeljnih pravic

- Obnova na podlagi trajnostnega razvoja
- Trajnostno upravljanje naših naravnih virov
- Odločen boj proti podnebnim spremembam
- Zanesljiva oskrba z energijo mora postati resnično skupen cilj
- Izkoriščanje potenciala energetske učinkovitosti
- Za nov način upravljanja mednarodnih organizacij
- Krepitev gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic na svetovni ravni
- Mednarodna promocija evropskega socialnega modela
- Svetovni prehranski izziv in evropska razvojna politika
- Participativna demokracija in državljanske pobude v Evropski uniji

Trajnostni razvoj

Upravljanje

Kratkoročno in srednjeročno oživljanje gospodarstva

Evropo je močno prizadela globalna gospodarska kriza. Za povrnitev zaupanja potrošnikov in vlagateljev so potrebni nadaljnji hitri in usmerjeni ukrepi. Ponovno se je treba osredotočiti na dolgoročne cilje in vrednote.

Obstaja nevarnost, da se bodo razlike v Evropi še povečevale. Z »novim socialnim dogovorom« je treba javnosti, predvsem pa najšibkejšim članom družbe, jasno pokazati, da jih politični nosilci odločanja niso zapustili.

Gospodarsko upravljanje mora biti bolj usklajeno in koordinirano. Odbor poziva vse zainteresirane strani, zlasti države članice in Komisijo, naj uskladijo svoje ukrepe za ožvitev gospodarstva in jih brez odlašanja začnejo izvajati, pri tem pa upoštevajo naslednja priporočila:

1. potrebna so večja vlaganja v inovacije, infrastrukturo, raziskave in izobraževanje, če želimo, da bo gospodarstvo po izhodu iz krize močnejše. Za pospešitev prehoda k zelenemu gospodarstvu z nizkimi emisijami ogljikovega dioksida je treba v ospredje postaviti projekte varčevanja z energijo in okolju prijazne projekte. Podpora podjetniškemu sektorju mora zagotoviti neoviran dostop podjetij – zlasti MSP – do finančnih sredstev, vendar le, če imajo ustrezno strukturo upravljanja. Pogoji pakta za stabilnost in rast ne smejo ovirati naložb, ki so potencialne nosilke prihodnje rasti;
2. razširiti je treba osnovo za davčne prihodke držav članic, med drugim z zaprtjem davčnih oaz, koncem tekmovanja v zniževanju davkov ter z ukrepi za preprečevanje davčnih utaj in goljufij. Od tistih, ki so imeli koristi zaradi pomanjkanja ustrezne zakonodaje o finančnih trgih, je treba zahtevati prispevek;
3. v politiko trga dela je treba vključiti inteligentno prestrukturiranje gospodarstva. Zaželeno bi bilo, da delodajalci delavce obdržijo in usposablajo, ne pa odpuščajo. Podpora brezposelnim mora biti povezana s programi za preusposabljanje in izboljšanje kvalifikacij. Vključevanje mladih na trg dela bi moralo biti v obdobju krize glavna prednostna naloga;
4. za ljudi z nizkimi dohodki je treba poiskati posebne rešitve. Neposredna namenska pomoč, kot je začasno povišanje nadomestil za brezposelnost in izplačila, namenjena ciljem splošnega interesa, bi lahko spodbudila povpraševanje, npr. s kuponi za izobraževanje ter s »podnebnimi kuponi« za nakup solarnih naprav ali sezonskih vozovnic za javna prevozna sredstva itd.;
5. socialni partnerji bi morali v okviru pogajanj o plačah sprejeti srednjeročno strategijo usklajevanja rasti plač z rastjo produktivnosti. Za premostitev krize in ublažitev gospodarskih in socialnih posledic za državljane je treba okrepiti socialni dialog;
6. skupnim evropskim projektom je treba dati večji pomen. Večja prožnost med različnimi

- postavkami proračuna EU bi omogočila delno financiranje takšnih projektov z neizkoriščenimi sredstvi. Dodeljevanje sredstev iz skladov EU (npr. strukturnih skladov) mora temeljiti na prožnem in pragmatičnem pristopu, da bi s porabljenimi sredstvi čim hitreje dosegli učinek;
7. proučiti je treba zamisel o evropski obveznici v okviru neodvisnega evropskega sklada;
  8. Evropska unija mora izkazati solidarnost do svojih držav članic s plačilnobilančnimi težavami, zlasti novih držav članic;
  9. potrebna je reorganizacija finančnih trgov, ki bi bila usklajena na svetovni ravni, temeljila pa bi na ustreznih spodbudah, s katerimi bi se pospešil razvoj zdravih finančnih produktov, ki podpirajo realno gospodarstvo. ■

Prenovljena lizbonska strategija po letu 2010

Finančna in gospodarska kriza je močno prizadela Evropo. Te razmere so preskus za Evropsko unijo in lizbonsko strategijo.

Cilj lizbonske strategije, ki jo sestavljajo trije povezani stebri: rast in konkurenčnost, trajnostni razvoj ter socialna vključenost in zaposlovanje, je uspešno spoprijemanje z izzivi globaliziranega sveta. To je krovni projekt za vse, z vsemi in od vseh.

Prav zdaj, v sedanjem ciklu do leta 2010, je treba prenoviti to strategijo. Države članice morajo jasno prevzeti odgovornost za lizbonsko agendo, okrepiti pa je treba tudi mehanizem usklajevanja na evropski ravni. Obstoječe prednostne naloge še veljajo, a posebej si je treba prizadevati za izboljšanje upravljanja in njegovih instrumentov, vključiti kar največje število interesnih skupin in razviti zunanjo razsežnost strategije. Slednje bi morale temeljiti na pristopu sodelovanja in trajnostnega razvoja.

Zaradi globoke gospodarske krize Odbor predlaga naslednje politične ukrepe za prenovitev lizbonske strategije po letu 2010:

1. pripraviti predlog Komisije za *prenovljeno evropsko strategijo za rast in delovna mesta (2010–2015)*, v katerem bi potrdili obstoječa prednostna področja, dodali zunanjo razsežnost, poudarili potrebo po usmeritvi lizbonske agende v prihodnost glede na

sedanjo upočasnitev gospodarske rasti, izboljšali upravljanje na vseh ravneh in opredelili prepričljivo strategijo komuniciranja za evropsko javnost;

2. učinkoviteje usklajevati politične ukrepe, sprejete na nacionalni ravni, v okviru Sveta, tako da se predlagajo konkretna priporočila za posamezne države, vključno z načrtom izvajanja; za vsako državo članico zagotoviti lahko dostopno podatkovno zbirko z informacijami o izvajanju teh priporočil ter zamudah in vrzelih pri izvajanju; v okviru neusklajenih politik opredeliti področja, na katerih nezadostno usklajevanje med državami članicami privede ali lahko privede do negativnih političnih učinkov in/ali slabe razporeditve sredstev; in poskusiti izračunati znesek teh »stroškov zaradi neusklajenosti na evropski ravni«;
3. v Svetu odprto oceniti predloge smernic Komisije za posamezno državo ter pripraviti konkretne sklepe za oblikovanje politik na nacionalni ravni; zagotoviti učinkovitejše makroekonomsko usklajevanje med državami članicami;
4. pripraviti popis evropskih projektov, ki bi lahko izboljšali ponudbo v gospodarstvu, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti malim in srednje velikim podjetjem, ter spodbuditi evropsko povezovanje in prispevati k ciljem Pogodbe;

5. zagotoviti, da se notranje politike Evropske unije obravnavajo v kontekstu globalnih izzivov in da so evropski strateški cilji tesno vezani na svetovni pristop h globalizaciji, na primer:
  - s spodbujanjem trdnih dogovorov o mednarodnih pravilih v zvezi z delom, okoljem, intelektualno lastnino itd.;
  - z oblikovanjem globalnega pristopa do držav v razvoju;
  - z zagovarjanjem evropskega socialnega modela po vsem svetu;
6. sprejeti resolucijo Sveta, ki bi jamčila za sodelovanje organizirane civilne družbe pri prenovljeni lizbonski strategiji in ji zagotavljala močnejšo vlogo vse od zasnove do izvajanja strategije na nacionalni, evropski in tudi svetovni ravni;
7. učinkoviteje uporabljati mrežo kontaktov Evropskega parlamenta z nacionalnimi parlamenti za spodbujanje vlad k sprejemanju ukrepov na evropski in tudi na nacionalni ravni. ■

Trdni industrijski temelji evropskega gospodarstva

Industrijska politika ima na evropski ravni velik pomen in tako bi moralo ostati tudi v prihodnje. Njen cilj je zagotoviti odpiranje trgov in preprečiti državne intervencije, ki izkrivljajo konkurenco. To je posebej pomembno v sedanji krizi, ko grozi vse večji protekcionizem.

Pomen trdnih industrijskih temeljev se še nikoli ni tako jasno izkazal kakor ravno v tem kritičnem času gospodarske krize. Zaradi burnih dogodkov v zvezi s finančnimi špekulacijami bo postala resnična vrednost industrije za *realno gospodarstvo* očitna. Industrija in poslovne storitve so ključnega pomena za blaginjo, saj ustvarjajo dejansko vrednost in ponujajo možnosti za ustvarjanje novih delovnih mest. Kljub temu imajo posledice te krize zelo negativne učinke na industrijo, zato je nujno potreben usklajen evropski odziv v okviru lizbonske strategije.

Zaradi sedanjih izrednih razmer Evropa ne sme pozabiti na dolgoročne izzive, s katerimi se soočajo njene industrijske panoge: povečanje (včasih nelojalne) konkurenčnosti, ki jo povzroča globalizirani trg; neskladje med usposobljenostjo in potrebami, zlasti na področju inženirstva; pomanjkanje podjetniške miselnosti; pretirana birokracija; ogroženost varne oskrbe s surovinami in viri energije; potreba po ustreznem in mednarodno uravnoteženem odzivu na podnebne spremembe, ki ne bi ogrozil konkurenčnosti itd.

V takih razmerah se Odbor zavzema za ravnovesje med ohranjanjem konkurenčne prednosti industrije EU ter nujnimi družbeno sprejemljivimi spremembami in trajnostnim razvojem. Odbor priporoča sprejetje naslednjih ukrepov:

1. izvajati industrijsko politiko, ki bo zaščitila notranji trg in izboljšala konkurenčnost, in sicer z usklajenim pristopom, ki bi združeval horizontalne in panožne ukrepe, ter z boljšo pripravo in uveljavljanjem zakonodaje;
2. posebno pozornost nameniti MSP ter podjetjem, ki predstavljajo začetne in vmesne člene v vrednostni verigi;
3. spodbujati poslovne storitve, pogosto spregledane na ravni Evropske unije, kot sredstvo za izboljšanje uspešnosti industrije in doseganje konkurenčne prednosti na svetovnem trgu;
4. spodbujati inovativnosti s finančnimi sredstvi Evropske unije ter s sprejetjem in izvajanjem ustrezne zakonodaje o intelektualni lastnini. Nujno je treba sprejeti patent Skupnosti;
5. spodbujati industrijsko politiko, ki bo upoštevala cilje trajnostnega razvoja in okrepila ekološko industrijo; politike za varstvo podnebja ne bi smele porušiti ravnotežja med tremi stebri trajnostnega razvoja ali zanemariti potrebe po ohranjanju konkurenčne prednosti industrije Evropske unije;

6. zagotoviti enake konkurenčne pogoje za evropsko industrijo na svetovnem trgu, na primer s spodbujanjem vključevanja socialnih in okoljskih standardov v trgovinske sporazume;
7. ustvariti potrebne pogoje, da bodo vodilni evropski industrijski projekti obrodili sadove;
8. spodbujati podjetniško miselnost in krepiti človeški kapital, pri tem pa zagotoviti, da bo evropsko poklicno usposabljanje temeljilo na potrebah gospodarstva ter privabljal kvalificirane osebe in mlade, zlasti v inženirstvo in tehnološke sektorje;
9. zagotoviti oskrbo z energijo in surovinami, pri tem pa zagotoviti preglednost trgov in cen;
10. spodbujati »socialno in gospodarsko odgovorne regije«, ki bi lahko zagotovile usklajeno rabo virov za vse večje industrijske pobude v določeni homogeni regiji. ■

Mala in srednje velika podjetja – dejavnik rasti in zaposlovanja

4

Mala in srednje velika podjetja (MSP) so jedro evropskega gospodarstva in evropskega socialnega modela; nujno jih je treba podpirati, če želimo izkoristiti možnosti, ki jih ponuja 23 milijonov takih podjetij za rast in ustvarjanje delovnih mest v Evropski uniji.

V času gospodarske krize so MSP in samozaposlene osebe še posebej ranljivi ter se pogosto soočajo s finančnimi težavami, ki imajo lahko težke posledice.

Kljub temu imajo ravno MSP največje možnosti za okrevanje, pretvorbo gospodarskih težav v poslovne priložnosti, pravočasno prilagoditev in preusmeritev in so zato glavni vir rasti in zaposlovanja.

Glede na to je Evropski ekonomsko-socialni odbor trdno prepričan, da bi si Svet, Parlament in Komisija, da bi v času okrevanja gospodarstva spodbudili podjetniško miselnost, morali še bolj prizadevati za podporo MSP z izvajanje naslednjih ukrepov:

1. Komisija bi morala takoj pripraviti časovni načrt z jasnim razporedom izvajanja posameznih pobud, opredeljenih v Aktu za mala podjetja;
2. službe Komisije bi morale pri prizadevanjih za podporo MSP delovati bolj usklajeno, med drugim s spodbujanjem evropeizacije podjetij;
3. potrebni so posebni ukrepi za formalno zavezo za zmanjšanje upravnih obremenitev, na primer z vzpostavitvijo sistema za opravljanje upravnih postopkov na enem mestu;
4. takoj je treba začeti prizadevanja za oblikovanje in izvajanje evropskih instrumentov za spodbujanje kapitalizacije, povezovanje v mreže, vlaganja ter za vseživljenjsko učenje zaposlenih v MSP in samozaposlenih oseb;
5. oblikovati je treba skladen okvir za MSP, ki bi ta podjetja kot bistveno sestavino evropskega gospodarstva postavil v ospredje politik Skupnosti;
6. izboljšati je treba delovno okolje za podjetja, ki so začetni ali vmesni člen dobavne verige;
7. potrebna so nadaljnja prizadevanja za izboljšanje pogojev za sodelovanje MSP in podjetij, ki so začetni ali vmesni člen dobavne verige, v sedmem okvirnem programu za raziskave in razvoj, programih za raziskave, tehnološki razvoj in inovacije ter v programu Eurostars;
8. MSP in podjetjem, ki so začetni ali vmesni člen dobavne verige, je treba zagotoviti boljši dostop do financiranja. Glede na to

»

bi bilo treba okrepiti evropski referenčni sistem za zagotavljanje mikroposojil malim in srednje velikim podjetjem in sicer:

- s sklenitvijo vrste sporazumov med evropskim skladom za mikroposojila ter posameznimi ustanovami, ki ta zagotavljajo;
- z oblikovanjem sistema Skupnosti za ocenjevanje;
- s predlogi za usposabljanje zainteresiranih strani, ki delujejo na področju mikroposojil, in oseb, ki tako posojilo želijo najeti. ■

Raziskave in razvoj: podpora konkurenčnosti

Raziskave, tehnološki razvoj in inovacije so glavna gonilna sila evropske konkurenčnosti, ki pomaga ohranjati vodilni položaj Evrope v svetu.

Konkurenčnost presega tradicionalno merilo, tj. nacionalni BDP, saj kot temeljni vidik gospodarske uspešnosti vključuje socialno, gospodarsko in okoljsko trajnost.

Trajnost ni cilj, temveč nenehen proces, ki zagotavlja ohranitev konkurenčnosti Evrope, in sicer z aktivnim vključevanjem v dejavnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij, usmerjenih v tri glavne vidike: ljudi, dobiček in planet.

Za povečanje prispevka raziskav in razvoja k trajnostni evropski konkurenčnosti Odbor evropskim institucijam priporoča, da:

1. ob splošnem konsenzu sprejmejo splošni kazalnik, ki bo bolj natančen kakor BDP ter bo vključeval socialno, gospodarsko in okoljsko konkurenčnost;
2. še naprej krepijo in podpirajo evropski raziskovalni prostor ter v okviru nacionalnih in regionalnih načrtov za raziskave, tehnološki razvoj in inovacije stalno izboljšujejo evropsko raziskovalno infrastrukturo;
3. še naprej podpirajo evropsko raziskovalno partnerstvo s finančnimi, davčnimi in infrastrukturnimi ukrepi ter spodbujajo strateško povezovanje na mednarodni ravni;
4. pri načrtovanju raziskovalnih dejavnosti ne ovirajo ustvarjalnosti raziskovalcev, kar lahko dosežejo s pristopom »od spodaj navzgor« (*bottom-up*), ki omogoča upoštevaje spoznanj akterjev s področja raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij;
5. sprejmejo celovit pristop do financiranja za čim boljši izkoristek evropskega potenciala na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij;
6. trajno podpirajo izobraževalne ustanove, da bi jim po eni strani omogočili seznanjanje s potrebami industrije na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij po drugi strani pa jih usposobili za odziv na te potrebe;
7. spodbujajo podjetniško miselnost v industriji in jo s tem spodbudijo k večji odprtosti za inovativne procese v Evropi;
8. uvedejo postopek stalnega ocenjevanja in izboljševanja pogojev za vključevanje raziskovalcev v evropski raziskovalni prostor s ciljem ohraniti njegovo privlačnost za najboljše raziskovalce;
9. posebno pozornost namenijo zmogljivosti evropskih MSP za inovacije in njihovem prispevku na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij;

10. povečajo financiranje raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij na področju podpornih tehnologij (kot so informacijske in komunikacijske tehnologije),

pri tem pa upoštevajo, da so te tehnologije vir inovacij na drugih področjih raziskovanja. ■

Finančni sistem za oživitev socialnega tržnega gospodarstva v Evropi

S svetovno finančno krizo je izpuhtelo za več milijard ameriških dolarjev naložb v različne finančne produkte. Evropske vlade so sprejele drastične ukrepe na nacionalni in evropski ravni za rešitev in stabilizacijo finančnega sistema. Pri tem so že dosegle meje svojih zmogljivosti ukrepanja.

Ena izmed skupin strokovnjakov, ki jih je ustanovila Evropska komisija, je pod vodstvom g. De Larosièra pripravila poročilo, ki le deloma obravnava kompleksno prepletanje vzrokov in posledic. Poleg tega v njem niso v celoti proučene možnosti za sanacijske ukrepe niti niso predlagane spremembe v obsegu, ki bi zagotovili, da se akterjem na finančnem trgu zagotovi enaki pogoji.

Kot pomoč evropskim oblikovalcem politik pri prestrukturiranju finančnih trgov, ki bi preseglo krizno upravljanje, Odbor predlaga naslednje ukrepe, ki bi jih morali spremljati evropski in nacionalni načrti za gospodarsko oživitev ter nadaljnji ukrepi za krepitev zaupanja:

1. načrtovanje učinkovitih in smotrnih mednarodnih bančnih predpisov in bančnih predpisov Skupnosti ter nadzornih struktur, ki zagotavljajo stabilnost in preglednost finančnih trgov za potrošnike, javne nadzorne organe, vlagatelje in druge zainteresirane strani ter ki nedvoumno opredeljujejo pristojnosti vodilnih v finančnih institucijah, finančnih svetovalcev, načrtovalcev proizvodov, bonitetnih agencij in drugih akterjev na finančnem trgu, da bi pridobili dolgoročno zaupanje;
2. predvideni sistem bi moral nedvoumno opredeliti regulativne in nadzorne pristojnosti na nacionalni ravni, na ravni Skupnosti in na mednarodni ravni, predvideti institucije, ki bi zagotavljale potrebno sodelovanje med pristojnimi organi oblasti; sistem bi moral varovati pred pohlepnostjo posameznikov in skupinsko sebičnostjo akterjev v finančnem sektorju, v zagotavljanje preglednosti vključiti predstavnike organe civilne družbe in zagotoviti, da se bančni sektor osredotoči na svojo glavno dejavnost, tj. zagotavljanje potrebnega kapitala realnemu gospodarstvu;
3. finančne akterje in njihovo iskanje dobička je treba usmeriti tako, da bo to služilo realnemu gospodarstvu. Treba bi bilo uvesti evropski instrument za usmerjanje evropskega varčevanja v produktivne naložbe;
4. obenem je treba zagotoviti predhodno preverjanje za ugotavljanje nevarnosti, ki jih prinašajo novi produkti in storitve, in stalen nadzor, ki ga izvajajo pristojni organi s potrebnimi pooblastili;
5. ta nova finančna struktura bi morala podpirati enotni evropski trg finančnih storitev, hkrati pa upoštevati posebne značilnosti

nacionalnih trgov ter podpreti organe na podlagi medsebojne pomoči ali služenja splošnemu interesu;

6. regulativne zahteve bi morale veljati za vse akterje. Hedge skladi, investicijske banke, državni naložbeni skladi in drugi delniški skladi bi morali obvezno prijaviti svoje dejavnosti na evropskem kapitalskem trgu. Njihovi ekonomski in strateški cilji ter večja odgovornost zaposlenih in vodstva bi morali biti predstavljeni v poročilu o upravljanju. Vodilni delavci, ki so osebno
7. odgovorni za ukrepe in poslovno usmeritev podjetja, bi morali za to tudi osebno odgovarjati;
7. glede bilanc stanja je treba ponovno uvesti načeli popolnosti in ekonomskega realizma (vrnitev k realnim vrednostnim). Zlasti banke bi morale izpolnjevati te zahteve, tudi v zvezi z deleži, tako da zagotovijo, da precenjene delnice ne spodkopavajo verodostojnosti bilanc stanja, in prikažejo svoje deleže tako, kot to počnejo podjetja in podružnice. ■

Kohezijska politika: prispevek k realnemu gospodarstvu

Sedanja kriza je razkrila trajne strukturne slabosti v evropskem gospodarstvu. Kohezijska politika bi morala za obravnavo teh slabosti uporabiti bolj usmerjen pristop.

Kohezijska politika EU – za katero je v programskem obdobju 2007–2013 iz strukturnih skladov namenjenih skupaj 347 milijard evrov (100 evrov na prebivalca na leto) – podpira naložbe v realno gospodarstvo. Približno 70% finančnih sredstev, predvidenih za kohezijo, se namenja prednostnim nalogam lizbonske strategije, tj. podpora raziskavam in inovacijam, infrastrukturi ter razvoju človeškega kapitala.

Načrt Evropske komisije za oživitev gospodarstva predvideva hitrejše izvajanje projektov, ki dobivajo sredstva iz strukturnih skladov, ter preusmeritev teh sredstev za potrebe, ki so nastale zaradi krize. Obsežnejše predhodno financiranje projektov in hitrejše povračilo stroškov za večje projekte bo po mnenju Evropske komisije prispevalo k ponovnemu zagonu gospodarstva v tem kritičnem obdobju gospodarskega upada.

Odbor v celoti podpira konkretne ukrepe, ki jih predlaga Komisija na področju kohezijske politike in strukturnih skladov, saj meni, da lahko s proaktivno, usklajeno in učinkovito uporabo

vseh razpoložljivih sredstev na evropski, nacionalni in regionalni ravni pripomoremo k temu, da bo Evropa prišla iz krize močnejša. Glede na to priporoča sprejetje naslednjih ukrepov:

1. glavni namen strukturnih skladov mora ostati enak, tj. prispevati h krepitvi konvergence evropskih regij in gradnji nujne infrastrukture v novih državah članicah, pri tem pa upoštevati prednostne naloge lizbonske strategije, kar se lahko doseže z boljšo koordinacijo med različnimi službami Evropske komisije;
2. zakonodajo in postopke Skupnosti je treba poenostaviti in prilagoditi dejanskim potrebam. Zagotoviti je treba boljše upravljanje strukturnih skladov Evropske unije in regionalne politike. Komisija in države članice bi morale pri pripravi in izvajanju projektov sprejeti aktivno udeležbo organizirane civilne družbe in zasebnega sektorja, zlasti MSP in organizacij socialne ekonomije;
3. Komisija bi morala pripraviti natančne predloge za odpravo težav v zvezi s predhodnim financiranjem projektov v okviru regionalne politike, tj. s predolgimi plačilnimi roki ter vzdržnostjo predlaganih projektov in s pravili *de minimis*;

»»

4. kohezijska politika Evropske unije ne bi smela biti omejena zgolj na finančne programe. Odbor ob izvajanju sedanjih programov odločno zagovarja v prihodnost

usmerjeno evropsko kohezijsko politiko, ki bo posebno pozornost namenjala mestom ter velikim urbaniziranim in metropolitanskim območjem. ■

Za nov akcijski program socialnih ukrepov EU

Gospodarska kriza se ne bi smela spremeniti v socialno krizo. Čeprav evropski socialni model omogoča ublažitev vpliva krize na evropske državljane, mora biti težavni položaj svetovnega gospodarstva za Evropsko unijo priložnost, da znova potrdi svoje cilje in prizadevanja na področju socialne politike.

Da bi državljanom vrnili zaupanje v združeno in solidarno Evropo, morajo evropske institucije pripraviti novi akcijski program socialnih ukrepov, ki se bo odzival na potrebe državljanov pri soočanju z izzivi globalizacije in bo temeljil na vzajemni krepitvi solidarnosti, spoštovanju delavcev, poglavitnih socialnih standardih in gospodarski konkurenčnosti. Za pripravo programa, ki bo segal daleč onkraj leta 2010, je treba učinkovito povezati vse instrumente in orodja, ki jih predvidevajo pogodbe: zakonodajne ukrepe, odprto metodo usklajevanja, socialni dialog in civilni dialog, ki vključuje pobude državljanov.

Odbor priporoča, da se novi akcijski program socialnih ukrepov EU osredotoči na:

1. nove socialne cilje Lizbonske pogodbe, zlasti polno zaposlenost in socialni napredek;
2. načrt za sklic drugega Evropskega sveta, posvečenega evropskemu socialnemu modelu (*Hampton Court 2*), in »vrha državljanov« o socialnih vprašanjih (s podporo Odbora);
3. zagotavljanje temeljnih socialnih pravic, kot so opredeljene v Listini o temeljnih pravicah Evropske unije;
4. prispevek socialnih partnerjev in civilne družbe k pripravi programa;
5. sprejetje listine o trajnostnem razvoju na socialnem področju, ki bo določala cilje učinkovitosti socialnega sistema;
6. ratifikacijo in izvajanje konvencij Mednarodne organizacije dela (ILO);
7. opredelitev in izvajanje sodobnih politik trga dela, ki omogočajo predvidevanje sprememb s pomočjo socialnega partnerstva in izboljšanja znanja;
8. uvedbo socialnih instrumentov, ki zagotavljajo kakovostna delovna mesta, možnosti za mobilnost in ustrezno plačilo;
9. sprejetje zakonodajnega okvira, usmerjenega v prihodnost, s katerim bo mogoče sprejeti in/ali izboljšati nekatere direktive, odpraviti možnost zavrnitve (*opt-out*) ter predvidevati nove oblike zaposlovanja in nova tveganja na delovnem mestu;
10. sodelovanje socialnih partnerjev in organizirane civilne družbe pri prenosu, izvajanju in oceni socialne zakonodaje Skupnosti;
11. upoštevanje koregulacije, samoregulacije, sporazumov, prostovoljnih kodeksov

- ravnanja in standardov, ki v skladu z načeli družbene odgovornosti podjetij dopolnjujejo okvirno zakonodajo EU na socialnem področju;
12. sprejetje stabilnega pravnega okvira za spodbujanje nadnacionalnih kolektivnih sporazumov;
  13. krepitev participativne demokracije, socialnega dialoga in civilnega dialoga na podlagi novih možnosti, ki jih ponuja Lizbonska pogodba;
  14. pravico državljanov do pobude kot dodatnega instrumenta za podporo razvoju socialne Evrope, ki bo bliže državljanom;
  15. pregled možnosti, ki jih ponuja okrepljeno sodelovanje v okviru Lizbonske pogodbe, da se državam članicam zagotovi večji in hitrejši napredek na področju socialne politike;
  16. izboljšanje odprte metode usklajevanja s kvantitativnimi in kvalitativnimi cilji, boljšimi socialnimi kazalniki ter z vključenostjo socialnih akterjev na lokalni ravni ■

Oživitev evropske socialne agende

Prenovljena socialna agenda Komisije določa politične prednostne naloge in konkretne ukrepe za prihodnja leta, ki zajemajo več sektorjev in več razsežnosti, obsegajo pa širok sklop področij od politik trga dela, do izobraževanja, zdravstva, priseljevanja in medkulturnega dialoga.

Agenda je bila sprejeta pred poletjem 2008, zato se mora Evropska unija zaradi velike svetovne finančne in gospodarske krize nujno zavzemati za Evropo, ki bi temeljila na vzajemni krepitvi solidarnosti, spoštovanju delavcev in gospodarski konkurenčnosti. Odbor se zato zavzema za sprejetje celovitega akcijskega programa socialne politike in za oživitev socialne agende na podlagi naslednjih ukrepov:

1. izvajati ukrepe za aktiven boj proti revščini, diskriminaciji in socialni izključenosti, ki bodo vključevali cilje učinkovitosti socialnega sistema, spoštovanje nadcionalnih pravic bolnikov in spodbujanje solidarnosti med generacijami;
  2. znova jasno potrditi, da je mobilnost priložnost za vse ter da imajo temeljne socialne pravice in gospodarske svoboščine prednost pred konkurenčnimi pravili; po potrebi je treba sprejeti politične in pravne ukrepe, da bi preprečili možnost poseganja v neodtujljive socialne pravice in odpravili dvoumnosti, ki so se lahko
3. pojavile po sodbah Evropskega sodišča o svobodnem opravljanju storitev in prostem pretoku delavcev;
  3. spoštovati enakost spolov kot nujno načelo za doseg ciljev EU na področju rasti, zaposlovanja in socialne kohezije ter sprejeti posebne določbe, ki bodo odpravile še vedno navzoče razlike med plačami moških in žensk;
  4. okrepiti odprto metodo usklajevanja, zlasti z razširjeno uporabo kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov;
  5. okrepiti sistem odnosov med socialnimi partnerji na evropski in nacionalni ravni. Potrebno je ustrezno posvetovanje z evropskimi socialnimi partnerji v okviru člena 138 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, da se zagotovi izvajanje dolgoročnih skupnih delovnih programov v stabilnem pravnem okviru;
  6. podpirati države članice pri izvajanju, usklajevanju in spremljanju skupnih načel prožne varnosti, pri tem pa tesno sodelovati s socialnimi partnerji. Treba je sprejeti stabilen pravni okvir za kolektivna pogajanja, da se tako okrepi vloga socialnega dialoga v razpravi o prožni varnosti;
  7. prilagoditi izobraževanje in usposabljanje za izboljšanje zaposljivosti, odpravljati

Boj proti socialni izključenosti

Eden od šestih Evropejcev živi pod pragom revščine. Socialna izključenost, ki je hkrati vzrok in posledica revščine in se še poslabša v času gospodarske krize, je velik izziv tako za evropske kot za nacionalne nosilce odločanja, zato morajo vsi socialni in ekonomski akterji skupaj prispevati k boju proti socialni izključenosti.

Odbor meni, da so za učinkovit boj proti socialni izključenosti na ravni Evropske unije nujni naslednji ukrepi:

1. Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti (2010) je zelo pomembna pobuda, zato ji je treba nameniti več sredstev, da bi učinkoviteje odpravili posledice krize;
2. socialni partnerji in drugi akterji morajo imeti aktivnejšo vlogo pri pripravi nacionalnih akcijskih načrtov za vključevanje;
3. metodo »socialnega eksperimentiranja« na področju aktivnega vključevanja bi morali uporabiti za osebe, ki niso vključene v tradicionalne mehanizme podpore, Evropska komisija pa bi morala vzpostaviti evropsko mrežo za spremljanje uporabe te metode;
4. Evropski socialni sklad bi moral bolj podpirati družbene akterje, ki so nosilci projektov zaposlovanja in usposabljanja prikrajšanih oseb;
5. obstajati bi morale zakonsko določene varnostne mreže, ki bi vsem, ki to potrebujejo, omogočale minimalni socialni standard, vključno z zajamčenim dohodkom in dostojno pokojnino ter dostopom do finančnih storitev in visokokakovostnih zdravstvenih in socialnih storitev;
6. evropske smernice za zaposlovanje bi morale določati stroge ukrepe za odpravo ovir za dostop žensk do trga dela in še vedno prisotnih razlik v plačilu med spoloma, ki zmanjšujejo socialno varnost žensk in njihove pokojninske pravice;
7. vsi ukrepi za boj proti socialni izključenosti bi morali prednostno obravnavati revščino otrok, osip in prehod iz šole v poklicno življenje, ki je včasih težak;
8. ustanoviti bi bilo treba poseben sklad, s katerim bi zagotavljali storitve za starejše in jim s tem omogočili dostop do izpopolnjujočih dejavnosti, kot so zaposlitev, prostovoljno delo, vseživljenjsko učenje in druge družbene aktivnosti;
9. spoštovanje temeljnih socialnih pravic invalidov bi bilo treba ocenjevati s pomočjo dogovorjenih kazalnikov socialne vključenosti, zanesljivih statističnih podatkov in merljivih ciljev. Razširiti bi bilo treba uporabo klavzule o preprečevanju diskriminacije zaradi invalidnosti, določene v uredbi o strukturnih skladih. Nacionalna združenja bi morala bolj sodelovati pri izboljšanju dostopa invalidov do izobraževanja in usposabljanja ter delovnih mest;

10. evropske institucije bi morale sprejeti učinkovito pravno podlago in usklajeno globalno strategijo za Rome, vključno z institucionalizirano platformo, ki bi prispevala k oblikovanju evropske politike za vključevanje Romov;

11. nemudoma bi bilo treba sprejeti direktivo o boju proti vsakršni obliki diskriminacije in večkratne diskriminacije, da bi v celoti izpolnili zahteve iz člena 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. ■

Spodbujanje vključevanja državljanov tretjih držav

Vključevanje je dvosmeren proces, ki temelji na pravicah in obveznostih državljanov tretjih držav in družb gostiteljic. Politika vključevanja mora zajemati tako priseljence kot družbo gostiteljico, da bi oblikovali družbo, v kateri imajo vsi državljani enake pravice in obveznosti ter so jim skupne vrednote odprte in pluralne demokracije.

Odbor poudarja pozitiven prispevek priseljencev h gospodarskemu in kulturnemu razvoju Evrope.

Zaposlovanje je osrednji del procesa vključevanja. Odbor podpira idejo, da se omogoči zakonito priseljevanje zaradi zaposlitve, in politiko proti zaposlovanju nezakonitih priseljencev, ki so pogosto izkoriščani, vendar meni, da se proti nezakonitemu delu ni možno boriti samo s kaznimi za delodajalce.

Za boljšo vključitev priseljencev iz tretjih držav v kulturno, družabno in gospodarsko življenje države gostiteljice Odbor evropskim institucijam predlaga naslednje ukrepe:

1. spodbujati je treba »vključevanje v družbo« ob upoštevanju načela, da imajo priseljenci enake pravice in obveznosti kot preostalo prebivalstvo, ter na podlagi temeljnega pojma državljanstva;
2. zagotoviti je treba, da ima evropski forum za vključevanje aktivno vlogo ter dejansko sodeluje pri oblikovanju in ocenjevanju politik vključevanja;
3. posvetovati se je treba z združenji, ki zastopajo interese priseljencev, in jih vključiti v pripravo politik vključevanja ter v programe, ki se izvajajo na tem področju;
4. načrtovati je treba zadostna sredstva za vključevanje in pomoč lokalnim in regionalnim oblastem pri delu na tem področju;
5. podpreti je treba nove zaveze socialnih partnerjev in nevladnih organizacij, ki lahko spodbudijo prakse socialnega vključevanja in preprečevanja rasizma, ksenofobije in vsakršne oblike diskriminacije;
6. zagotoviti je treba, da se na področju politik vključevanja v celoti uporablja odprta metoda usklajevanja;
7. podpreti je treba družbene akterje pri izvajanju projektov za zaposlovanje in poklicno usposabljanje na podlagi participativnega vključevanja priseljencev, kar bo omogočilo enakopravno vključenost upravičencev iz teh projektov;
8. v ukrepe organov oblasti proti delu na črno je treba vključiti tudi sindikate in združenja delodajalcev;
9. organizirati je treba razpravo na evropski ravni o primernosti priprave regulativnih ukrepov, pri čemer je treba preprečiti tveganje, da bi nezakonito priseljevanje obravnavali kot možnost »prikritega« zakonitega priseljevanja;

10. ustvariti je treba možnosti za zakonito priseljevanje v sektorjih, v katerih je največ delavcev na črno, ter izvajati kampanje

obveščanja in izobraževanja, v katerih bi opozarjali na posledice neprijavljenega dela. ■

Spoštovanje temeljnih pravic

Za vzpostavitev resnično evropskega območja svobode, varnosti in pravice je treba najti pravo ravnovesje med temi tremi področji, da bi zaščitili demokratične vrednote, kar pa v dosedANJI zakonodaji ni bilo upoštevano v zadostni meri. Listina o temeljnih pravicah Evropske unije, ki je priložena k Lizbonski pogodbi, je temelj evropskega modela, zato morajo biti z njo skladne vse politike in odločitve, sprejete na evropski ravni.

Zlasti v okviru politike in zakonodaje na področju priseljevanja bi morali v celoti spoštovati temeljne pravice vseh ter načeli enake obravnave in nediskriminacije.

Odbor želi poudariti pomen storitev splošnega pomena, ki so zapisane v Listini o temeljnih pravicah Evropske unije in opredeljene v posebnem protokolu k Lizbonski pogodbi.

Za večje spoštovanje temeljnih pravic na teh dveh področjih, ki se nanašajo predvsem na ekonomske in socialne aktivnosti, Odbor evropskim institucijam priporoča sprejetje naslednjih ukrepov:

1. zagotoviti večjo zastopanost organizirane civilne družbe pri vodenju upravnega odbora in foruma nove evropske agencije za temeljne pravice;
2. razširiti pojem evropskega državljanstva tudi na državljane tretjih držav, ki stalno ali dolgo časa prebivajo v eni od držav članic Evropske unije;
3. na seznam desetih načel za skupno politiko priseljevanja vključiti še dve novi načeli: načelo spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin ter načelo pravne države;
4. hitro sprejeti horizontalno direktivo o določitvi skupnih pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici;
5. ratificirati (po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe) konvencijo ZN o zaščiti pravic delavcev migrantov;
6. sprejeti (po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe) proaktivni pristop, da bi pravočasno oblikovali pobude v zvezi s priseljevanjem, ki bodo zdaj sodile na področje rednih zakonodajnih postopkov, ter zagotovili, da se v celoti spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine iz Listine o temeljnih pravicah Evropske unije;
7. pripraviti pobudo na ravni Skupnosti za začetek resnične razprave o določitvi smernic za storitve splošnega pomena glede na njihov pomen za socialno in teritorialno kohezijo Evropske unije v kontekstu globalizacije ter v skladu s ciljem uveljavitve univerzalnega dostopa in pravic uporabnikov iz Lizbonske pogodbe. ■

Obnova na podlagi trajnostnega razvoja

Trajnostni razvoj s svojimi tremi stebri – okoljskim, družbenim in gospodarskim – mora biti temelj obnove in oživitve evropskega gospodarstva ter resnično vodilo za prihodnje politike. Načrt za oživitev evropskega gospodarstva bi moral biti pripravljen v obliki novega trajnostnega »new deala« in hkrati instrument za spodbujanje trajnostnega razvoja. Evropska unija mora uporabiti vsa razpoložljiva sredstva za pospeševanje rasti – na podlagi tehnologij z nizkimi emisijami ogljika, energetske učinkovitosti in razumne rabe surovin – ter za spodbujanje trajnostne potrošnje in proizvodnje.

Določitev rasti BDP za glavni politični cilj vodi do hudih izkrivljanj. Rast se ne more meriti samo količinsko. Veliko socialnih in okoljskih dejavnikov, ki so odločilnega pomena za blaginjo državljanov, ni upoštevanih v BDP, saj se takšno blago in takšne storitve ne tržijo na trgu. Razviti je treba nove kazalnike, ki bodo bolje merili napredek v smeri trajnostnega razvoja.

Za novo pojmovanje blaginje ob upoštevanju trajnostnega razvoja Odbor priporoča sprejetje naslednjih ukrepov:

1. trajnostni razvoj mora biti edini končni cilj vseh ekonomskih, socialnih in okoljskih politik v Evropi. Evropska unija bi morala do leta 2010 sprejeti enotno vsesplošno evropsko strategijo za spodbujanje trajnostnega razvoja, ki bi morala vsebovati glavne elemente treh obstoječih strategij: lizbonske strategije, strategije trajnostnega razvoja in strategije za podnebne spremembe in energetiko;
2. ponovno bi bilo treba z vidika trajnostnega razvoja premisliti o proračunu Evropske unije. Pri porabi javnega denarja je treba pretehtati gospodarske, družbene in okoljske vidike ter pravicam prihodnjih generacij priznavati enako veljavo kot pravicam sedanjih;
3. razviti bi bilo treba nove kazalnike napredka pri blaginji državljanov in trajnostnem razvoju ter jih začeti uporabljati namesto BDP za določanje političnih ciljev;
4. Evropska unija bi morala v okviru zunanjih odnosov spodbujati k podobnemu pristopu k trajnostnemu razvoju v drugih delih sveta, da bi bili pogoji za razvoj enaki za vse in konkurenčnost industrije ne bi bila ogrožena;
5. v ospredje 7. okvirnega programa za razi-skave bi bilo treba postaviti poglobljena področja trajnostnega razvoja, kot so okoljske tehnologije in čista energija. ■

Trajnostno upravljanje naših naravnih virov

Naravni viri so naš naravni kapital in zato temelj gospodarstva. Naša blaginja, naša prihodnost in uspešnost našega gospodarstva so odvisni od spoštljive in odgovorne rabe virov, ki nam jih daje narava.

V zadnjem četrstoletju se je svetovna gospodarska rast podvojila, pri tem pa se je stanje kar 60% ekosistema, ki nam daje hrano, vodo, energijo in čist zrak, poslabšalo ali pa se netrajnostno uporabljalo.

Ohranjanje biotske raznovrstnosti je nujno, ne samo z etičnega vidika, temveč tudi iz gospodarskih razlogov. Gospodarske izgube zaradi upada storitev ekosistema namreč po ocenah že danes znašajo več sto milijard eurov.

Finančna sredstva Evropske unije bi morala biti gonilo trajnostnega ravnanja z naravnimi viri. Kmetijstvo lahko pozitivno ali negativno vpliva na biotsko raznovrstnost – odvisno od načina kmetovanja.

Tudi skupna ribiška politika bi morala biti instrument varstva biotske raznovrstnosti, pri njenem vodenju pa bi bilo treba upoštevati ekosisteme in ne samo posamične vrste.

Da bi politike Evropske unije prispevale k trajnostnemu upravljanju naših naravnih virov, Odbor predlaga naslednje ukrepe:

1. povečati intenzivnost ukrepov za učinkovito rabo virov, ne le energetskih, temveč tudi surovin in vode, pri tem pa predvsem zagotoviti izvajanje obstoječe zakonodaje na področju biotske raznovrstnosti, gospodarjenja z vodnimi viri in ravnanja z odpadki;
2. zagotoviti učinkovito izvajanje obstoječe zakonodaje za ohranitev biotske raznovrstnosti;
3. oblikovati in izvajati skupno kmetijsko in skupno ribiško politiko tako, da bodo naravni viri čim bolj zaščiteni;
4. odpraviti blokado za sprejetje okvirne direktive o varstvu tal v Evropi;
5. pri reviziji okvirne direktive o vodah upoštevati vprašanje pomanjkanja vode in predvideti ukrepe proti razsipnemu ravnanju z vodo;
6. bolj upoštevati pomen gozdov, tako v Evropi kot po svetu, saj so zakladnica biotske raznovrstnosti, hkrati pa so skladišča ogljika, vir bioenergije, preprečujejo širjenje puščav in zagotavljajo gradbeni material. ■

Odločen boj proti podnebnim spremembam

Podnebne spremembe so eden največjih svetovnih izzivov, s katerimi se soočamo danes. Za uspešen boj proti njim sta potrebni močna politična volja na vseh ravneh in neomajna družbena zavzetost.

Da se povprečne svetovne temperature nikoli ne bi zvišale za več kot 2°C v primerjavi z ravno v predindustrijski dobi, je treba znatno zmanjšati svetovne emisije toplogrednih plinov. V primerjavi z ravno iz leta 1990 je emisije razvitih držav treba zmanjšati za 25–40% do leta 2020, do sredine stoletja pa za 60–80%. To pomeni spremembo našega načina življenja, proizvodnje in potrošnje. Pogoj za uspeh so skupna prizadevanja vseh onesnaževalcev, ki se bodo sestali decembra 2009 v Københavnu v okviru konference Združenih narodov. Evropa mora na svojem območju sprejeti prepričljive ukrepe in doseči 30-odstotno zmanjšanje do leta 2020, ki ga je ponudila pod določenimi pogoji.

Preusmeritev gospodarstva, ki je nujna, ponuja priložnosti, vendar prinaša tudi velike izzive: zelene tehnologije sicer lahko ustvarjajo nova delovna mesta v Evropi, vendar pa bodo morale tudi tehnologije, ki povzročajo visoke emisije ogljikovega dioksida, te emisije v prihodnje močno zmanjšati. Da bo ta preusmeritev uspešna, si morajo vsi akterji prizadevati za pregledno vodenje gospodarstva ter predsta-

viti vse stroške in prednosti različnih političnih ukrepov in tehnologij.

Odbor poziva evropske institucije, naj si odločno prizadevajo za boj proti podnebnim spremembam, predvsem z izvajanjem naslednjih priporočil:

1. decembra 2009 v Københavnu skleniti ambiciozen sporazum, ki bo nasledil kjotski protokol, v katerem se morajo vsi največji onesnaževalci odločno zavezati načelu skupne in različne odgovornosti, da bi dosegli potrebno zmanjšanje emisij na svetovni ravni in hkrati ohranili konkurenčnost evropske industrije;
2. čim prej sprejeti nove zakonodajne predloge za uresničevanje ciljev Evropske unije glede zmanjšanja emisij, da bi v primeru sklenitve sporazuma v Københavnu do leta 2020 dosegli 30-odstotno zmanjšanje, hkrati pa v sistem za trgovanje z emisijami vključiti vse industrijske sektorje;
3. doseči, da bo poraba finančnih sredstev Evropske unije v skladu s cilji razvoja ob nizkih emisijah ogljikovega dioksida, vključno z usposabljanjem delovne sile za kvalificirana delovna mesta na tem področju;
4. zagotoviti stroškovno učinkovito upoštevanje okoljskih interesov, in sicer z vključitvijo

zunanjih stroškov (kamor spadajo tudi socialni stroški) v ceno vseh vrst energij, pri čemer pa je treba upoštevati tudi konkurenčnost na svetovni ravni. Konkurenčne energetske tehnologije je treba ocenjevati na podlagi stroškov in prednosti v njihovem celotnem življenjskem ciklu;

5. združiti prizadevanja za zmanjšanje podnebnih sprememb s prizadevanji za prilagajanje posledicam teh sprememb, ki so že znane: predvidevanje in obvladovanje neurij, suš in poplav, prilagajanje kmetijske pridelave podnebnim spremembam ter predvidevanje migracij in novih bolezni. ■

Zanesljiva oskrba z energijo mora postati resnično skupen cilj

Evropska unija 50% svojih energetskih potreb pokrije z uvozom in če ne bomo storili ničesar, se bo ta številka od leta 2020 do 2030 povzpela na 70%. Druga plinska kriza, ki je nastala zaradi spora med Ukrajino in Rusijo, je jasno pokazala, da je čas za resnično evropsko politiko zanesljive oskrbe z energijo.

Zanesljivost oskrbe ne pomeni zgolj fizične razpoložljivosti virov energije, temveč tudi to, da je energija vsem državljanom dostopna po družbeno sprejemljivih cenah. Edini učinkovit način za izhod iz sedanje energetske-podnebne krize je hitro preoblikovanje energetske baze svetovnega gospodarstva, saj se bo le tako zmanjšala prekomerna odvisnost od uporabe fosilnih goriv. Zato je bistveno, da pri prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika aktivna, odgovorna energetska in podnebna politika postane del zunanje politike EU.

Ob upoštevanju teh svetovnih izzivov ter medsebojne odvisnosti dobaviteljev in uporabnikov energije Odbor meni, da morajo države članice in vse druge zainteresirane strani skupaj ukrepati za izboljšanje energetske varnosti Evropske unije, in sicer na podlagi naslednjih priporočil:

1. v skladu z natančnim časovnim razporedom načrtovati velike naložbe v energetske infrastrukturo, da bi omogočili napajanje evropskega omrežja iz manjših, decentraliziranih virov obnovljive energije in zagotovili energetske solidarnost po vsej Evropi, tako da povpraševanje Evropske unije po nafti v naslednjih nekaj letih ne bi več narasčalo;
2. skrbno proučiti možnosti in tveganja, povezana z uporabo jedrske energije;
3. nadalje razvijati in usklajeno uporabljati ocenjevanje vpliva izbire tehnologije na trajnostni razvoj, predvsem vpliv biogoriv na ekološki življenjski cikel. Odbor meni, da je delna nadomestitev dizelskega goriva ali bencina z agrogorivi eden najmanj učinkovitih, hkrati pa najdražjih ukrepov za preprečevanje podnebnih sprememb, zaradi česar trenutno predstavlja izjemno slabo razporeditev finančnih sredstev;
4. aktivno sodelovati na evropski ravni pri zunanji energetske politiki, si medsebojno izkazovati solidarnost in si prizadevati, da se energija v mednarodnih sporih ne bi uporabljala kot orožje;
5. v okviru pogajanj o pogodbah s tretjimi državami zahtevati, da te izvajajo načela vzajemnosti, enakega obravnavanja, preglednosti in zaščite naložb;
6. posvetovati se s predstavniki civilne družbe in jih dejavno vključiti v pripravo zunanje energetske strategije;

7. načrtovati mednarodne povezave v smeri sever–jug in vzhod–zahod za zemeljski plin in električno energijo ter podpreti projekte za diverzifikacijo virov oskrbe z energijo zunaj Evropske unije;
8. podpreti preoblikovanje evropskega energetskega omrežja z ukrepi za preprečevanje kriz, kot so zgodnje opozarjanje, izmenjava informacij ter kopičenje zalog in uporaba nadomestnih virov energije. ■

Izkoriščanje potenciala energetske učinkovitosti

Energetska učinkovitost in varčevanje z energijo sta stroškovno najbolj učinkovita načina za uresničitev ciljev, sprejetih v okviru energetskega in podnebnega svežnja ukrepov EU, tj.: 20-odstotno znižanje emisij toplogrednih plinov (glede na stopnje iz leta 1990) do leta 2020 in nezavezujoč cilj 20-odstotnega zmanjšanja porabe energije v Evropski uniji do leta 2020 (glede na predvidene stopnje za leto 2020).

Odbor podpira ta cilj in priporoča, da se določijo tudi posebni cilji za različne vrste proizvodov in storitev, zlasti za tiste, ki so na notranjem trgu najpomembnejši. Države članice pa si, razen nekaterih izjem, za doseg te ciljev, ne prizadevajo dovolj odločno. To zlasti velja za sektorje, v katerih je poraba energije največja: zasebni prevoz in stanovanjski sektor. Zaradi tega so prizadevanja državljanov toliko bolj nujna. Ker na njihove odločitve pogosto vplivajo stroški, je bistvenega pomena, da se jim z gospodarskimi spodbudami in ustreznimi informacijami pomaga pri odločanju.

Odbor za popolno izkoriščanje potenciala energetske učinkovitosti predlaga naslednje ukrepe:

1. proučiti je treba izvedljivost posebnih ciljev energetske učinkovitosti za različne vrste proizvodov in storitev;
2. zagotoviti, da so pobude na področju energetske učinkovitosti oprijemljive in uresničljive, in nadzorovati razkorak med cilji in dejanskimi rezultati – kot na področju emisij vozil, splošnega zmanjšanja emisij CO₂, emisij toplogrednih plinov in obnovljivih virov energije;
3. podpirati energetska učinkovitost z nediskriminatornimi pobudami in subvencijami v obliki zmanjšanja DDV ali davčnih olajšav za nakup energetske učinkovitih in do okolja prijaznih tehnologij ali za namestitve boljše toplotne izolacije v obstoječih stavbah;
4. uvesti sistem energetskega označevanja za hrano, da se na tem področju evropskim potrošnikom omogoči izbira na podlagi več informacij;
5. predvideti programe varčevanja z energijo in podporo, prilagojeno osebam z najmanjšimi dohodki, ki se soočajo z naraščajočimi cenami energije, a si ne morejo privoščiti novih gospodinjstevskih aparatov, da bi te stroške znižale;
6. spodbujati razširjanje novih tehnologij s čim boljšim izkoriščanjem možnosti, ki jih zagotavljajo sedmi okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj Evropske unije, okvirni program za konkurenčnost in inovativnost (PKI) ter program LIFE+, strukturni skladi in Kohezijski sklad;
7. na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni jasno, učinkovito in stalno posredovati informacije o različnih energetske varčnih tehnologijah, ocenjevanju energetskega učinka različnih načinov porabe energije in o državnih spodbudah. ■

Za nov način upravljanja mednarodnih organizacij

Civilna družba, nevladne organizacije in države v razvoju so v zadnjih letih postavljale številna vprašanja v zvezi z demokratičnim deficitom procesa odločanja mnogih mednarodnih organizacij. Te organizacije imajo v okviru globalizacije odločilno vlogo arbitra v mednarodnih odnosih, neenaka obravnava razvitih držav in držav v razvoju glede na način upravljanja pa slabi njihovo kredibilnost. Te organizacije morajo za povečanje svoje legitimnosti in odgovornosti spodbujati vključevanje držav v razvoju v njihove procese odločanja ter v ta namen vzpostaviti strukturirani dialog s civilno družbo.

Odbor meni, da bi morala Evropska unija za izboljšanje upravljanja v mednarodnih organizacijah upoštevati naslednje predloge:

1. podpreti je treba institucionalizirani dialog med mednarodnimi organizacijami (OZN, Svetovna banka, IMF, OECD, STO, ILO itd.), da bi spodbudili usklajevanje ukrepov in dosegli boljše rezultate ter odpravili nasprotja med programi in preprečili razsipavanje sredstev;
2. v to usklajevanje je treba vključiti tudi regionalne medvladne organizacije, da bi jih pritegnili k sodelovanju pri uresničevanju razvojnih ciljev novega tisočletja;
3. prizadevati si je treba za povečanje pristojnosti držav v razvoju v mednarodnih organizacijah, zlasti v IMF in Svetovni banki;
4. mednarodne organizacije bi morale posebno pozornost nameniti bistvenim vprašanjem, s katerimi se soočajo države v razvoju, v zvezi z revščino, epidemijami, okoljem in kmetijskimi pridelki;
5. države v razvoju bi morale dobivati stalno in neprekinjeno pomoč v obliki prenosa sredstev in znanja, saj bi jim s tem omogočili učinkovito in plodno sodelovanje v mednarodnih organizacijah;
6. sprejeti je treba ukrepe za spodbujanje mednarodnih organizacij, da povečajo preglednost svojega delovanja in zagotovijo dostop do svojih dokumentov po uradni poti in v rokih, ki omogočajo odziv zainteresiranih strani;
7. civilno družbo je treba s strukturiranimi in uveljavljenimi mehanizmi vključiti v delovanje mednarodnih organizacij;
8. predstavnike civilne družbe, ki so povezani z delovanjem mednarodnih organizacij, je treba izbrati demokratično ter ob upoštevanju njihove reprezentativnosti, neodvisnosti in strokovnega znanja in izkušenj, zagotoviti pa je tudi treba, da se sredstva njihovih organizacij upravljajo pregledno;
9. potrditi je treba temeljna načela, na katerih morajo temeljiti odnosi med civilno družbo in mednarodnimi organizacijami, vključno z izrecno izjavo o spodbujanju medsebojnega dialoga in zavračanju vseh oblik nasilja, zavezanostjo za preglednost, zavezanostjo glede informacij in dostopa do dokumentov ter s posvetovanji, ocenjevanjem in spletnimi forumi. ■

Krepitev gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic na svetovni ravni

Krepitev pravic, zlasti gospodarskih in kulturnih, je v svetovnem merilu zelo potrebna iz političnih, gospodarskih in socialnih razlogov. Gospodarske, socialne in kulturne pravice zaradi gospodarske krize – ki ogroža življenjski standard in postavlja pod vprašaj razvoj številnih držav na severu in jugu – postajajo prednostne naloge vedno večjega števila držav.

Odbor meni, da niti temeljite spremembe niti gospodarska nuja ne smeta povzročiti zmanjšanja pozornosti, ki se namenja varstvu gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic, priznanih na mednarodni ravni, ter priporoča upoštevanje naslednjih predlogov:

1. v razmerah, v katerih prevladuje kulturni relativizem in se postavljajo pod vprašaj univerzalne pravice, iskanje novih možnosti ne sme biti v nasprotju z neodtujljivostjo univerzalnih pravic;
2. zagotoviti je treba dejansko priznanje gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic v okviru pogajanj Evropske unije v mednarodnih organizacijah, v njeni zunanji in razvojni politiki, pri sodelovanju s partnerji iz tretjih držav ter v okviru političnih pogovorov na dvostranski ali regionalni ravni;
3. pozvati je treba k ratifikaciji protokola k mednarodnemu paktu o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah, ki je v fazi sprejemanja;
4. vprašanje spoštovanja gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic je treba vključiti v mandat Evropske unije za pogajanja o prihodnjih mednarodnih sporazumih;
5. poudariti je treba pomen varovanja delovnih in sorodnih pravic, kakor so izrecno opredeljene v konvencijah Mednarodne organizacije dela (pravica do dela, svoboda združevanja in pravica do kolektivnega pogajanja, nediskriminacija na delovnem mestu, prepoved dela otrok in prisilnega dela), ter podpreti načrt za dostojno delo, ki ga je pripravila ta organizacija;
6. upoštevati je treba pomembnost svobode združevanja za poklicne organizacije, ki prispevajo k tako potrebnemu konstruktivnemu dialogu;
7. obravnavati je treba možnosti za ustvarjanje središč (*focal points*) za podporo zagovornikom človekovih pravic, kar bi omogočilo, da evropske institucije in organi na svojih področjih pristojnosti delujejo kot del mreže;
8. socialne partnerje, ki so glavni akterji socialnega dialoga, je treba obravnavati kot pomembne sogovornike Evropske unije in jih popolnoma vključiti v politični dialog ter zagotoviti podporo Evropske unije v državah, v katerih socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe delujejo v težkih razmerah. ■

Mednarodna promocija evropskega socialnega modela

V sedanjem svetu je model, ki ga je Evropska unija oblikovala v okviru političnega in gospodarskega povezovanja v enotni trg ter v smislu socialnih standardov in varstva temeljnih pravic, povezan z drugimi modeli družbe ali je z njimi v razmerju medsebojne odvisnosti. Pojav novih svetovnih akterjev, nova mednarodna delitev dela, hegemonija finančnega kapitala in fragmentacija proizvodne verige ali pojav novih kulturnih vzorcev na mednarodnem prizorišču prispevajo k razkrivanju učinkovitosti tega modela, hkrati pa ga lahko tudi oslabijo.

Za evropski socialni model se je izkazalo, da lahko zlasti v obdobju svetovne gospodarske krize učinkuje blažilno, zahvaljujoč mehanizmom solidarnosti in socialnega dialoga. Navzven usmerjene politike Evropske unije vplivajo na socialne razmere in trajnostni razvoj v tretjih državah.

Odbor meni, da je treba za ohranitev in razvoj evropskega modela upoštevati to medsebojno povezanost ter spodbujati evropski model povezovanja in socialno kohezijo zunaj meja Evropske unije, in sicer z naslednjimi ukrepi:

1. spodbujati je treba vrednote in mehanizme, na katerih temelji evropsko povezovanje in ki omogočajo oblikovanje skupnih politik ob spoštovanju razlik, pri tem pa konstruktivno sodelovati z drugimi organizacijami za regionalno povezovanje v svetu;
2. izmenjevati je treba izkušnje na področju evropske socialne in gospodarske kohezije in sicer v okviru mednarodnih partnerstev in razvojne politike Evropske unije;
3. zagotoviti je treba, da so ukrepi Evropske unije skladnejši ter da se skupna stališča sprejemajo v okviru različnih mednarodnih organov in politik, če naj bodo ukrepi zunanje politike EU uspešni in socialni cilji doseženi;
4. med prednostne naloge zunanje politike je treba uvrstiti ukrepe za izboljšanje izobraževanja in usposabljanja, temeljne delovne standarde, socialno varstvo in enakost spolov;
5. socialno in okoljsko razsežnost ter vidike, povezane z zaposlovanjem, je treba vključiti v trgovinske in pridružitvene sporazume, ki jih ratificira EU;
6. spodbujati je treba socialno regulacijo, pogajanja med socialnimi partnerji in sistemi splošnega socialnega varstva, ki imajo osrednjo vlogo v razvojni politiki EU;
7. od evropskih multinacionalnih podjetij je treba zahtevati, da v skladu z evropskim konceptom socialne odgovornosti podjetij spodbujajo socialni dialog v sektorjih in tretjih državah, kjer opravljajo svoje dejavnosti;

8. spodbujati je treba novo ureditev mednarodnega finančnega sistema;
9. oblikovati je treba proaktivne in celovite migracijske politike, ki bodo omogočale skupni razvoj držav, od koder priseljenci prihajajo, in držav, ki jih sprejmejo;
10. Svetovno trgovinsko organizacijo je treba spodbuditi k sodelovanju z Mednarodno organizacijo dela na področju pravic delavcev, da bi cilj dostojnega dela postal osrednje vprašanje svetovnega upravljanja;
11. mednarodne finančne institucije je treba spodbujati, da svoje politike bolj
usklajujejo s ciljem zagotavljanja dostojnega dela v celem svetu;
12. kot bistvene sestavine zunanje politike EU je treba upoštevati krepitev organizacij civilne družbe, vzpostavitev sistemov za njihovo sodelovanje in dialog z regionalnimi in svetovnimi institucijami, priznanje posvetovalnih organov, ki predstavljajo organizirano civilno družbo v trgovinskih in pridružitvenih sporazumih, ter promocijo strukturiranega dialoga med organizacijami in socialnimi partnerji Evropske unije ter tretjih držav in regij. ■

Svetovni prehranski izziv in evropska razvojna politika

Na svetu je približno 860 milijonov ljudi zaradi skrajne revščine kronično lačnih, 2 milijardi ljudi pa zaradi različnih stopenj revščine občasno nima zagotovljene dovolj hrane. Varnost preskrbe s hrano je kompleksno vprašanje, saj nanj vplivajo številni dejavniki, ki so leta 2008 hkrati dosegli višek in povzročili dejansko prehransko krizo v vsem svetu. Poleg pojma varnosti preskrbe s hrano se med razpravo postavlja tudi vprašanje neodvisnosti pri preskrbi s hrano, tj. pravice ljudi, da sami določajo svojo proizvodnjo živil in kmetijsko pridelavo ter spodbujajo ekološko trajnostne trgovinske politike in prakse. To je zelo pomembno v državah v razvoju, kjer vsaj 70% prebivalstva živi na podeželju. Pomembnost kmetijstva za gospodarstvo držav v razvoju kaže, da je kmetijstvo ključni gospodarski sektor za spodbujanje trajnostnega razvoja, ustvarjanje delovnih mest, upočasnitev izseljevanja ter za zmanjševanje revščine.

Odbor za krepitev varnosti preskrbe s hrano na mednarodni ravni priporoča, da se v okviru razvojne politike Evropske unije sprejmejo naslednji ukrepi:

1. kmetijski sektor mora na področju razvoja postati strateška prednostna naloga. Načrtovanje kratko-, srednje- in dolgoročne kmetijske politike ob sodelovanju z lokalnimi organizacijami kmetov bi moralo prispevati k samozadostnosti preskrbe s hrano in razvoju predelovalne industrije ter hkrati k preprečevanju množičnega izseljevanja s podeželja;
2. pri odločitvah o razvoju, hrani in novih energetskih tehnologijah je treba upoštevati družbeno in gospodarsko enakost ter spodbujanje regionalnega razvoja. Pripraviti je treba boljše strategije za porazdelitev osnovnih življenjskih potrebščin (voda, hrana, stanovanje, energija, dohodek) ter za naložbe, ki niso izključno gospodarskega značaja;
3. prizadevati si je treba za sprejetje predpisov o trgovini s kmetijskimi pridelki, s katerimi bi zagotovili preskrbo s hrano v vseh državah in vsakršnih okoliščinah. Države v razvoju, ki so odvisne od uvoza hrane, bi morale dobiti trgovinske ugodnosti, ki bi prispevale k povečanju pridelave doma;
4. Evropska unija mora podpreti združenja proizvajalcev in tržne organizacije v državah v razvoju, s čimer bi podprla tudi osnovne pogoje za preskrbo s hrano;
5. za zagotovitev razpoložljivosti hrane je treba sprejeti svetovni program za obvezne rezerve, ki bi bil podoben programu za skladiščenje nafte v Evropski uniji, ter ustanoviti sklad za stabilizacijo cen kmetijskih surovin;
6. kmetijstvu je bil namenjen samo 1 odstotek 9. evropskega razvojnega sklada. Glede na pomen kmetijskega sektorja v državah v razvoju je ta odstotek treba nujno povečati ter v pripravo okvirnih nacionalnih načrtov vključiti združenja kmetov. ■

Participativna demokracija in državljske pobude v Evropski uniji

Evropski politični sistem temelji na sorazmerno novih strukturah in je zato manj zaprt kakor sistemi večine držav članic. Evropski model demokracije tako že kaže značilnosti participativne demokracije, čeprav temelji na predstavniki demokraciji. Lizbonska pogodba predvideva krepitev položaja predstavnikiških združenj civilne družbe v okviru evropskih institucionalnih razprav ter možnost, da lahko evropski državljani na lastno pobudo predlagajo sprejete zakonodaje (novi člen 11 Pogodbe o Evropski Uniji).

Razvoj socialnega dialoga, ki se je začel v sedemdesetih letih in v katerega je bil Evropski ekonomsko-socialni odbor stalno vključen, je po podatkih, ki jih je Odbor zbral, pokazal pomembnost oblik upravljanja, ki temeljijo na participaciji, v sodobnem demokratičnem sistemu. Odbor je, upoštevajoč svoje izkušnje predstavnika dinamične evropske civilne družbe, že velikokrat izrazil svojo pripravljenost prevzeti aktivno vlogo pri krepitvi participativnega vidika evropskega modela demokracije.

Evropska komisija je v Beli knjigi o evropski upravi izrecno pozvala k večji participaciji državljanov in sprožila postopek celovite obravnave vseh razsežnosti te participacije. Pojem »civilni dialog« je bil sprejet v uradni jezik po Evropski konvenciji, ki je pripravljala ustavno pogodbo.

Za vzpostavitev dejanskih mehanizmov participativne demokracije Odbor priporoča upošte-

vanje načel in sprejetje ukrepov, ki so navedeni v nadaljevanju:

1. participativna demokracija mora dopoljevati reprezentativno demokracijo, vendar je ne more nadomestiti, saj imata različna okvira legitimnosti;
2. osnovni pogoj in podlaga za legitimiranje pravice do participacije je reprezentativnost predstavnikov organizirane civilne družbe – reprezentativnost mora biti tudi kvalitativna, ne samo kvantitativna;
3. civilni dialog je oblika upravljanja in temeljna sestavina prihodnjega evropskega modela demokracije. To je javna interaktivna razprava, ki zajema zakonodajne vsebine in potrebuje institucionalno podlago;
4. posvetovanje in participacija sta obliki sodelovanja, ki sta odvisni od različnih pogojev: pri posvetovalnem postopku organ, ki zahteva posvetovanja, na splošno določa, s kom se bo posvetoval v okviru pristopa »od zgoraj navzdol«, medtem ko je participacija državljanska pravica, ki v okviru participativne demokracije temelji na načelu »od spodaj navzgor«;
5. Odbor predlaga, da se organizira institucionalna platforma za civilni dialog in da se aktivno prispeva k njegovemu izboljšanju;

»»

6. zasidranost članov Odbora v organizacijah civilne družbe ter njihova seznanjenost z dejanskimi gospodarskimi in socialnimi razmerami v Evropi sta odločilnega pomena

za izvajanje civilne pobude, ki jo predvideva Lizbonska pogodba. Zato je Odbor pripravljen uporabljati to inovativno demokratično sredstvo. ■

Evropski ekonomsko-socialni odbor

Rue Belliard 99

1040 Bruxelles / BELGIQUE

Tel. +32 2 546 96 04 | Fax +32 2 546 97 64

Številka kataloga: EESO-2009-10-SL

www.eesc.europa.eu

QE-80-09-541-SL-C

ISBN 978-92-830-1210-8

9 789283 012108